

Өлкетану 9 сынып
I деңгей

1. Ұ. Саурықов:

- A) көтерілісшілерді әскери іс өнеріне үйретті
- B) қозғалыстың Қарқара ошағын ұйымдастырушылардың бірі
- C) жазалаушы күшті басқарды
- D) Мемлекеттік Думада жазалаушыларды әшкерелеп сөз сөйледі
- E) Үндеу таратты

2. Қазақтардың әдеттегі құқығының негізін қалаушы болып саналады:

- A) Абылай
- B) Рабдан
- C) Хақ-назар
- D) Қайып
- E) Тәуке

3. XVIII ғ. Қазақстанның оңтүстігіндегі сауда және қолөнер орталықтарына қызығушылық білдірген халық:

- A) моңғолдар
- B) қырғыздар
- C) жоңғарлар
- D) башқұрттар
- E) пәкістандықтар

4. Жоңғарларға қарсы күресті ұйымдастырушы, алдын болжай білетін саясаткер:

- A) Айшуақ
- B) Болат
- C) Сырым
- D) Әбілқайыр
- E) Керей

5. Нұралының хандық тобының әлсіреуіне ықпал етті:

- A) генерал-губернатордың қызымен некелесуі
- B) жыл сайын Орынбордан шағым түсуі
- C) Нұралының Орынбор генерал-губернаторымен жаугершілік қарым-қатынасы
- D) Нұралының Шекаралық соттың басшысы болып тағайындалуы
- E) Оңтүстік Оралдағы әкімшілік құрылымды қайта ұйымдастыруы

6. 1886-1891 жж. «...Ережелер» бойынша шексіз билікке ие болды:

- A) уездік бастықтар
- B) әскери губернаторлар
- C) генерал-губернаторлар
- D) болыс сұлтандары
- E) старшиндар

7. Қазақстанда алғашқы петиция 1905 жылдың шілдесінде төменде көрсетілген жәрмеңке жұмысы кезінде қабылданды:

- A) Тайынша
- B) Константиновская
- C) Орал
- D) Еленовская
- E) Қоянды-Ботов

8. Қырғыз (Қазақ) АКСР құру туралы қаулыға қол қойылды:

- A) 26 -тамыз 1920 ж.
- B) 4 -қазан 1920 ж.
- C) 5-13 желтоқсан 1917 ж.
- D) 9- наурыз 1920 ж.
- E) 7- қыркүйек 1921 ж.

9. XIX-XX ғғ. аралығында Қазақстандағы төменде көрсетілген өнеркәсіп салаларында шетелдік капитал кеңінен тартылды:

- A) жеңіл, ағаш өңдеу
- B) тамақ, жеңіл
- C) тау, химиялық
- D) автомобиль жасау
- E) тау, мұнай

10. «ҚР тіл туралы» Заңы қабылданды:

- A) 1989 жылдың қыркүйегінде
- B) 1997 жылдың қыркүйегінде
- C) 1992 жылдың қыркүйегінде
- D) 1995 жылдың тамызында
- E) 1993 жылдың тамызында

11. Қазақстан тәуелсіздік алғаннан кейін алғашқы халық санағын өткізген жыл:

- A) 1991 ж.
- B) 1993 ж.
- C) 1995 ж.
- D) 1997 ж.
- E) 1999 ж.

12. Миграциялық өсім коэффициенті дегеніміз:

- A) жылына орта есеппен облыс халқының 1000 адамға шаққандағы механикалық өсудің мәні;
- B) белгілі бір уақыт аралығының басы мен аяғындағы белгілі бір территориядағы халық санының айырмашылығы
- C) белгілі бір уақыт аралығындағы туылғандар мен өлгендер саны арасындағы айырмашылық

- D) күнтізбелік жыл ішінде халықтың 1000 адамға шаққанда орта есеппен облыстан кеткен халықтың саны
- E) күнтізбелік жыл ішінде халықтың 1000 адамға шаққанда облысқа келген халықтың саны.

13. Алюминийдің негізгі өндірушілері:

- A) Чили, АҚШ, Индонезия, Ресей, Канада
- B) Қытай, Ресей, Канада, АҚШ, Австралия, Бразилия, Норвегия
- C) Қытай, Индонезия, Перу, Бразилия, Боливия, Малайзия
- D) АҚШ, Жапония, Канада, Австралия, Бразилия
- E) Қытай, Бразилия, Австралия, Ресей, Үндістан

14. Халықтың ұдайы өсуінің бірінші түрі ұсынылған елдердің қайсысына тән:

- A) Конго, Нигер, Нигерия
- B) Қазақстан; Өзбекстан, Қырғызстан
- C) Грузия, Бангладеш, Сауд Арабиясы
- D) Жапония, Австралия, Франция
- E) АҚШ, Ұлыбритания, БАӘ

15. Демографиялық саясаттың тәрбиелік және насихаттау шараларына жататын нұсқау:

- A) бала туылғанда берілетін түрлі жәрдемақылар
- B) некеге тұру жасын реттейтін заңнамалық актілер
- C) отбасын жоспарлау саясаты
- D) несиелер, салық және тұрғын үй жеңілдіктері;
- E) ақылы демалыс

16. Әлемнің саяси картасының жаңа кезеңінің қалыптасуы себебі:

- A) Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуы
- B) Екінші дүниежүзілік соғыстың аяқталуы
- C) Бірінші дүниежүзілік соғыстың басталуы
- D) Бірінші дүниежүзілік соғыстың аяқталуы
- E) КСРО-ның құрылуы

17. Толық циклді металлургиялық комбинат жұмыс істейтін қала:

- A) Семей
- B) Жезқазған
- C) Алматы
- D) Ақтау
- E) Теміртау

18. Электр энергетикасында АЭС жетекші орын алатын мемлекет:

- A) Польша
- B) Норвегия
- C) Франция
- D) Үндістан
- E) Канада

19. Әлемдік кеме жасау саласындағы көшбасшы ел:

- A) Жапония
- B) Чили
- C) Мексика
- D) Тайвань ар.
- E) Ұлыбритания

20. Дримонимдер ... атаулары:

- A) көлік жолдарының
- B) облыстардың аймақтарының кез келген маңызды аумақтарының
- C) ормандардың, тоғайлардың, саябақтардың және олардың бөліктерінің
- D) көлдердің, тоғандардың, су қоймаларының
- E) ауылдық елді мекендердің

II деңгей

21. 1710 жылғы Қарақұм құрылтайында қазақ халқына деген сөзімен шабыт берген батыр:

- A) Бөгенбай
- B) Жәнібек
- C) Малайсары
- D) Наурызбай
- E) Ағыбай

22. 1715 жылы салынған бекініс:

- A) Петропавл
- B) Жәміш
- C) Коряков
- D) Семей
- E) Ырғыз

23. Әбілқайыр хан мен Кіші жүздің 29 старшинасы қараша айында Ресей бодандығын қабылдаған жыл:

- A) 1723 ж.
- B) 1725 ж.
- C) 1727 ж.
- D) 1730 ж.
- E) 1731 ж.

24. 1734 ж. патша үкіметі И.К. Кирилловтың басшылығымен қазақ жерлеріне жасалған арнайы экспедициясы:

- A) Қазақ
- B) Үкіметтік
- C) Омбы
- D) Орынбор
- E) Дала

25. 1748 ж. патша үкіметі Жарлығымен Кіші жүздің ханы болып бекітілген:

- A) Абылай
- B) Қайып
- C) Тәуке
- D) Есім
- E) Нұралы

26. Цин әскері Қазақстан аумағына басып кірген жыл:

- A) 1743 ж.
- B) 1756 ж.
- C) 1748 ж.
- D) 1752 ж.
- E) 1753 ж.

27. Қырғыздар дулат және қоңырат руларының жерлеріне шабуыл жасаған жыл:

- A) 1760 ж.
- B) 1756 ж.
- C) 1755 ж.
- D) 1752 ж.
- E) 1753 ж.

28. 1771 жылы ақ киізге көтеріліп, үш жүздің ханы болып жарияланды:

- A) Абылай
- B) Болат
- C) Әбілмәмбет
- D) Есім
- E) Нұралы

29. Александр II-нің 1867 жылғы 13 шілдедегі Жарлығымен ... казак әскері құрылды:

- A) Орал
- B) Сібір
- C) Жетісу
- D) Запорожье
- E) Батыс

30. Ұлы Даланың хан билігі жойылған кезең:

- A) XVIII ғ. I жартысы

- B) XVIII ғ. II жартысы
- C) XIX ғ. II жартысы
- D) 1816-1824 жж.
- E) 1867-1868 жж.

31. Қазақстан территориясындағы физика-географиялық аудандар саны:

- A) 4
- B) 7
- C) 5
- D) 6
- E) 9

32. Бір өнімді шығаруға бағытталған әр түрлі кәсіпорындар арасында тұрақты өндірістік байланыстарды құруды көздейтін өндірісті ұйымдастыру формасы:

- A) мамандандыру
- B) кооперативтендіру
- C) құрамдастыру
- D) шоғырландыру
- E) интеграция

33. Алтын кен орындары:

- A) Бақыршық, Васильковское
- B) Шалқия, Қарасай
- C) Козыревское, Белинское
- D) Ертіс, Тишинское
- E) Ақбай, Ашысай

34. Метрополия:

- A) соғыс қимылдары нәтижесінде мемлекеттерге күштеп қосылған аумақтар
- B) мәртебесі анықталмаған тәуелді аумақтар
- C) тәуелді саяси-территориялық құрылымдар
- D) отаршылдық тәуелділіктен құтылу
- E) аса ірі отар иеленуші мемлекет

35. Географиялық зерттеулердің заманауи әдісі:

- A) салыстырмалы әдіс
- B) картографиялық әдіс
- C) статистикалық әдіс
- D) қашықтықтан зерттеу әдісі
- E) тарихи әдіс

36. Қ. Жалайыри еңбегі:

- A) «Жылнамалар жинағы»

- В) «Тарих-иРашиди»
- С) «Диуани лұғат ат-түрк»
- Д) «Дөңгелек карта»
- Е) «Қазақстан тарихы»

37. Алтай тауының ең биік нүктесі:

- А) Белуха – 4506 м.
- В) Мұзтау – 3816 м.
- С) Тастау – 2992 м.
- Д) Бесбақан – 4622 м.
- Е) Хан-Тәңірі – 6995 м.

38. Қазақстандағы боксит кен орындары:

- А) Қоңырат және Саяқ
- В) Алтай және Риддер
- С) Амангелді және Краснооктябрь
- Д) Атасу және Қаражал
- Е) Лисаков және Аят

39. Әлеуметтік географияның саласы:

- А) Дүниежүзілік шаруашылықтың географиясы
- В) Туризм географиясы
- С) Қызмет көрсету саласының географиясы
- Д) Геоурбанистика
- Е) Көлік географиясы

40. Еуразияда орналасқан жазықтар:

- А) Декан таулы үстірті
- В) Гвиан таулы үстірті
- С) Совет үстірті
- Д) Орталық жазықтар
- Е) Орталық ойпат

III деңгей

41. КСРО-дағы 1920 жылдардағы мәдени құрылыстың басты міндеті:

- А) мұсылман мектептерін ашу
- В) сауатсыздықты жою
- С) мәдени деңгейі бойынша АҚШ-ты қуып жету және басып озу
- Д) әлемдік және дәстүрлі діндерді қолдау
- Е) Қазақ КСР Ғылым Академиясын құру

42. «Халық Қаһарманы» атағына ие болғандар:

- А) С. Луганский және Л. Беда

- В) К. Аухадиев және М. Мәметова
- С) С. Нұрмағамбетов және Р. Қошқарбаев
- Д) Н. Әбдіров және Ж. Елеусов
- Е) Ә. Молдағұлова және Т. Мурзаев

43. Шығыста құрылған бірінші кеңестік ұлттық мемлекеттік құрылым:

- А) Түркістан АКСР-і
- В) Бүкілресейлік Төтенше комитет
- С) Алаш Орда Үкіметі
- Д) «Түркістан мұхтариаты»
- Е) Алашорда автономиясы

44. 1920 жылы құрылған Қазақ АССР құрамына кірмеді:

- А) Сырдария, Жетісу
- В) Торғай, Орал
- С) Торғай, Ақмола
- Д) Ақмола, Семей..
- Е) Сырдария, Орал

45. С.Сәдуақасовпен Ж. Мыңбаев «жергілікті ұлтшылдықпен» айыпталды:

- А) индустрияландыруды жүзеге асыру барысында
- В) Азаматтық соғыс жылдарында
- С) ЖЭС кезеңінде
- Д) 1916 ж. көтеріліс жылдарында
- Е) «Әскери коммунизм» кезеңінде

46. 1916 жылы патша үкіметінің жергілікті әкімшілікті жалпы ұлттық қозғалыстан бөліп алуда қолданған әдісі:

- А) бұрын тартып алынған жерлерін қайтарып беру
- В) патриоттық ұрандар арқылы
- С) мобилизациядан босату арқылы
- Д) өтемақы төлеу арқылы
- Е) қызмет сатысын жоғарылату арқылы

47. XVIII ғ. ыдыраған хандықтағы саяси жағдайды қалыпқа келтіріп, елде бейбітшілік орнатқан хан:

- А) Тәуекел
- В) Рабдан
- С) Тәуке
- Д) Қасым
- Е) Хақ-назар

48. «Алаш» партиясының бағдарламасы бойынша Ресейде болуы тиіс:

- А) федеративтік парламенттік республика
- В) социалистік республика
- С) конституциялық монархия

- D) парламенттік монархия
- E) әскери диктатура

49. Бейбіт халық Азамат соғысы жылдарында айтарлықтай зардап шекті:

- A) интервенттерден
- B) патша үкіметінен
- C) қазақ комитеттерінен
- D) Қызыл және Ақтар армиясынан
- E) «үштіктердің» соттан тыс органдарынан

50. Қазақ өлкесінің көшпелі және жартылай көшпелі халқы ет салығынан босатылған Декрет:

- A) «Ет салығы туралы»:
- B) «Далалық өлкедегі ереже туралы»
- C) «Жер туралы»
- D) «Бейбітшілік туралы»
- E) «Көшпенділер туралы»

51. Қазіргі Қазақстан территориясын мекендеген тайпалар туралы ең алғаш атап өткен ғалым:

- A) Страбон
- B) Клавдий Птоломей
- C) Сюань Цзянь
- D) Геродот
- E) Махмуд Қашқари

52. Географиялық белдеулер мен табиғат зоналары бейнеленген карталар:

- A) жер бедері картасы
- B) пайдалы қазбалар картасы
- C) экономикалық карталар
- D) әлеуметтік-географиялық карталар
- E) физика-географиялық аудандастыру карталары

53. Экзогендік процестер нәтижесінде пайда болған жер бедері (өзен террасалары, жыралар):

- A) геотектура
- B) геокұрылымдар
- C) морфоқұрылымдар
- D) морфомүсін
- E) мезорельеф

54. «Тынық мұхитының отты шеңбері»:

- A) таулы үстірт
- B) таулы қырат

- С) таулар
- Д) жазық
- Е) сейсмикалық белдеу

55. Теңіз деңгейінен биіктігі 200 м-ден 500 м-ге дейінгі жазықтар:

- А) таулы үстірт
- В) ойпат
- С) таулы қырат
- Д) қырат
- Е) орташа таулар

56. Силикаттар–бұл:

- А) ең көп таралған кальцит, магнезит және доломитті қоса алғанда, 80 минералды құрайтын көмір қышқыл тұздары
- В) 200-ге жуық минералды біріктіреді, олардың ішінде ең көп таралғаны кварц, опал, лимонит
- С) құрамында 260-қа жуық минерал бар күкірт қышқылы тұздары, олардың ішінде көп таралғаны гипс пен ангидрит
- Д) кремний қышқылының тұздары, дала шпаттары, слюдалар, тальк және сазды минералдар
- Е) құрамында 100-ге жуық минералы бар галоид қышқылдарының тұздары

57. Тектоникалық көл:

- А) Өлі теңіз
- В) Таупо көлі
- С) Тобо көлі
- Д) Куриль көлі
- Е) Ньос көлі

58. Қазақстандағы ең ластанған өзен:

- А) Нұра
- В) Шерубай-Нұра
- С) Елек
- Е) Орал
- Д) Сырдария

59. Нивальды және альпілік белдеулердің арасында орналасқан белдеу:

- А) субальпілік белдеу
- В) таулы орман белдеуі
- С) шөлді дала белдеуі
- Д) таулы шалғын белдеу
- Е) таулы тундра белдеуі

60. Интрузивті магмалық жыныс:

A) обсидиан

B) гранит

C) пемза

D) базальт

E) риолит